

EDİTÖR'den**Zerrin Gamsızkan¹**

¹ Düzce Üniversitesi Tıp fakültesi
Aile Hekimliği Anabilim Dalı,
Düzce, Türkiye

Yazışma Adresi:

Zerrin Gamsızkan

Düzce Üniversitesi Tıp fakültesi Aile
Hekimliği Anabilim Dalı, Düzce, Türkiye
mail: zgamsızkan@yahoo.com

Geliş Tarihi: 13.07.2020

Kabul Tarihi: 16.07.2020

Konuralp Medical Journal

e-ISSN1309-3878

konuralptipdergi@duzce.edu.tr

konuralptipdergisi@gmail.com

www.konuralptipdergi.duzce.edu.tr

Sağlık Hizmeti, Yönetmel ve Akademik Boyutuyla Pandemi Süreci**ÖZET**

Tüm Dünya'ya ve insanları etkisi altına alan Covid-19 pandemisi başta sağlık kurumları olmak üzere pek çok kurumda farklı dönüşümlere yol açmıştır. Henüz aşısı ve etkin bir ilacı olmayan Covid 19 ve daha sonra oluşabilecek tüm viral salgınların en azından yakın dönemde yaşamımızın bir parçası olarak kabul edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. 2019 yılının aralık ayından beri pandemiye karşı bir savaş içinde olan insanoğlunun elindeki en büyük avantaj, virüs ile mücadelede kullanılabilir bilgi aktarımını da aynı hızla yapabilmesidir. Bu pandemi sürecinde de bilim insanları bilimsel yayınlarla kanıta dayalı olarak mevcut verileri birbirine iletmeye devam etmektedir. Bilgi ve tecrübe aktarımı bundan sonra karşılaşılabilecek global sağlık sorunlarının herhangi bir kaos ortamına yol açmadan çözümüne katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Pandemi, Sağlık Hizmeti, Bilgi Aktarımı, Kanıta Dayalı Pandemi Bilgisi.

Pandemic Process with the Dimensions of Academic, Managerial and Healthcare**ABSTRACT**

The covid-19 pandemic, which has influenced the whole world and people, has created different transformations in many institutions, especially in healthcare. It is emphasized that Covid 19 and any viral outbreaks that do not have a vaccine and an effective drug should be accepted as a part of our lives in the near future. The biggest advantage of human beings who have been in a war against pandemic since December 2019 is that they can transfer information that can be used to combat the virus at the same speed. In this pandemic process, scientists continued to transmit evidence-based scientific data to each other. The transfer of knowledge and experience will contribute to the solution of the global health problems we will encounter without causing any chaos environment.

Keywords: Pandemic, Healthcare, Transfer of Information, Evidence-Based Pandemic Information.

Yaşamın her alanında yeni normallerin konuşulduğu bir dönemden geçen sağlık, eğitim ve diğer tüm kurumsal sistemler, Covid-19 pandemisinde önemli bir sınav vermiştir. Dünya genelindeki deneyim örnekleri; bazı ülkelerde sistemlerin tıkanması, bazı ülkelerde minimal düzeyde zararlar atılması ile bu pandemi uzun dönem konuşulacaktır. Aynı zamanda bilimsel, sosyal ve yönetsel boyutuyla pek çok araştırmaya konu olacaktır. Uzak doğudan yayılan Covid-19 virüs enfeksiyonu birçok ülkede yoğun hasta kayıplarına ve sosyal destek anlamında yetersizliklere yol açarak, Dünya’da endişe ile izlenmiştir (1). Dünya sağlık örgütü daha önce yaşanan nispeten daha sınırlı pandemilerden yola çıkarak önlemler tavsiye etmesine rağmen gelişen sıkıntılar sağlık sistemlerinin ve kurumsal eksikliklerin tüm yönleriyle tartışılmasını gündeme getirmiştir (2).

Ülkemizde vakaların görülmesi ile birlikte hızlı bir şekilde önlemler uygulanarak süreç sağlıklı bir şekilde yönetilmeye çalışılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı, sağlık politikalarını bilimsel ve toplumsal gerçeklerle birlikte düşünerek geliştirmektedir. Sosyal devlet anlayışı çerçevesinde toplumun her yaş grubu, sosyal statü ve kesimine sağlık ulaştırma misyonu olan Sağlık Bakanlığımız ülkemizi tehdit eden bu pandemide de hızlı bir şekilde Pandemi Bilimsel Kurullarını oluşturmuş, Dünya’daki güncel pandemi çalışmalarını takip ederek sağlık kurumlarında kullanılacak rehberler yayınlamış ve yenilenen bilgilerle bu rehberleri sürekli güncellemiştir (3). Kronik hastaları olan riskli gruplar, yaşlılar, çalışmak zorunda olmayan insanlar bulaş riskini en aza indirmek ve kendilerini korumak için evlerinde kalmaya yönlendirilirken, tüm sağlık çalışanları, hastanelere, ilgili sağlık birimlerine görev başına çağırılmıştır (4). Sağlık çalışanlarına virüs bulaşma riskinin yüksek olduğunun belirtilmesi (5), doğal olarak sağlık kurumlarında çalışanları tedirgin etmiş ve bu maruziyeti, en aza indirmek için enfeksiyondan korunma önlemleri eğitimleri düzenlenmiştir (6).

Ülkemizdeki diğer hizmet ve eğitim kurumlarında olduğu gibi, Düzce Üniversitesi de kurumsal olarak gerek akademik gerekse sağlık hizmeti bağlamında süreci sağlıklı yürütmek için tüm birimleriyle koordineli bir şekilde çalışmıştır. Düzce Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Merkezi Başhekimliği Enfeksiyon Kontrol Komitesi rehberliğinde ilgili anabilim dallarını ile birlikte acil eylem planlarını oluşturmuştur. Pandeminin henüz stabil olmadığı başlangıç ve yayılma döneminde;

görevimizi sağlıklı bir şekilde yapabilmemiz için gerekli önlem ve düzenlemeleri hızlı bir şekilde uygulamaya koyan başta Düzce Üniversitesi Rektörümüz Prof. Dr. Nigar Demircan Çakar, Tıp Fakültesi dekanımız Prof. Dr. İdris Şahin ve Hastane başhekimimiz Prof. Dr. Öner Abidin Balbay olmak üzere öğretim üyeleri, diğer idari yönetim elemanları, asistan doktor ve hemşire arkadaşlarımızın pandemi kontrolünde emeği büyüktür.

Yaşanan bu süreçte toplumun her kesimi için yeni olan bu viral tehditin, bilgi ve tecrübe paylaşımı ile en aza indirilebilir olduğu görülmüştür (7). Sağlık kurumlarının değişik birimlerinin bildirdiği tecrübeler ve süreç yönetimi aktarımları, her birimin kendine has dinamikleri ve hassasiyetleri olduğunu göstermektedir (8, 9,10, 11, 12). Pandemi görevli çalışanların yaşadığı sıkıntılar fiziksel, sosyal ve psikolojik boyutları ile ele alındığında, çalışma koşullarını her yönüyle aktarmak önemlidir. Tüm tecrübe ve bilgi aktarımının kıymetli olduğunu bilen bilim insanları bu pandemi sürecinde de bilimsel yayınlarla kanıta dayalı olarak mevcut verileri literatüre kazandırmaya devam etmişlerdir. Bilgi ve tecrübe aktarımı bundan sonra karşılaşılabilecek global sağlık sorunlarının sağlıklı bir şekilde çözümüne katkı sağlayacaktır.

Dünya Sağlık Örgütü ve konunun uzmanları, henüz aşısı ve etkin bir ilacı olmayan Covid 19 ve daha sonra oluşabilecek viral salgınların en azından yakın dönemde yaşamımızın bir parçası olarak kabul edilmesi gerektiğini bildirmiştir (13). Buna paralel olarak küresel felaketi her yönü ile değerlendirerek, gelecekte de karşılaşılabileceğimiz benzer bir pandemide ulusal ve küresel sağlık açısından dersler almamız gerektiği vurgulanmaktadır (13,14).

Pandemi yayılım hızının nispeten azaldığı bu günlerde geriye dönük olarak pandemi sürecinde kurumların ve tüm çalışma birimlerinin tecrübelerinin; yeterlilikleri ve geliştirilmesi gereken yönleriyle paylaşılmasının bir ulusal bir sorumluluk olduğunu düşünmekteyiz. Konuralp Tıp Dergisi Özel Sayı olarak ‘‘Pandemi Deneyimleri’’ başlıklı sayımızda yayınlanan tecrübe aktarımlarının tüm kurumlara ve okuyuculara katkısı olacağına inanmaktayız.

Dr. Öğr. Üyesi Zerrin Gamsızkan
Konuralp Tıp Dergisi Editörü
Konuralp Tıp Dergisi Editör
Kurulu Adına

KAYNAKLAR

1. The deadly impact of COVID-19 on Europe's care homes. Available from: <https://www.euronews.com/2020/05/08/the-deadly-impact-of-covid-19-on-europe-s-care-home>.
2. Mirchandani P. Health Care Supply Chains: COVID-19 Challenges and Pressing Actions [published online ahead of print, 2020 May 5]. Ann Intern Med. 2020;M20-1326. doi:10.7326/M20-1326
3. T. C. Sağlık Bakanlığı. Covid 19 rehberi. Erişim: <https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/tr/covid-19-rehberi.html>

4. The Lancet. COVID-19: protecting health-care workers. *Lancet*. 2020;395(10228):922. doi:10.1016/S0140-6736(20)30644-9.
5. Wang J, Zhou M, Liu F. Reasons for healthcare workers becoming infected with novel coronavirus disease 2019 (COVID-19) in China. *J Hosp Infect*. 2020;105(1):100-1. doi:10.1016/j.jhin.2020.03.002
6. Huh S. How to train the health personnel for protecting themselves from novel coronavirus (COVID-19) infection during their patient or suspected case care. *J Educ Eval Health Prof*. 2020;17:10. doi:10.3352/jeehp.2020.17.10
7. Song P, Karako T. COVID-19: Real-time dissemination of scientific information to fight a public health emergency of international concern. *Biosci Trends*. 2020;14(1):1-2. doi:10.5582/bst.2020.01056.
8. Caputo ND, Strayer RJ, Levitan R. Early Self-Proning in Awake, Non-intubated Patients in the Emergency Department: A Single ED's Experience During the COVID-19 Pandemic. *Acad Emerg Med*. 2020;27(5):375-378. doi:10.1111/acem.13994
9. Gosain R, Abdou Y, Singh A, Rana N, Puzanov I, Ernstoff MS. COVID-19 and Cancer: a Comprehensive Review. *Curr Oncol Rep*. 2020;22(5):53. Published 2020 May 8. doi:10.1007/s11912-020-00934-7
10. Kooraki S, Hosseiny M, Myers L, Gholamrezanezhad A. Coronavirus (COVID-19) Outbreak: What the Department of Radiology Should Know. *J Am Coll Radiol*. 2020;17(4):447-51. doi:10.1016/j.jacr.2020.02.008
11. Ramanathan K, Antognini D, Combes A, et al. Planning and provision of ECMO services for severe ARDS during the COVID-19 pandemic and other outbreaks of emerging infectious diseases. *Lancet Respir Med*. 2020;8(5):518-26. doi:10.1016/S2213-2600(20)30121-1
12. Durduran Y , Küçükkartallar T , Kandemir B , Cihan F . Experiences Of A University Hospital During The Covid-19 Pandemic In Turkey. *Konuralp Medical Journal*. 2020; 12(2): 344-6.
13. World Health Organization Press Conference The World Health Organization (WHO) Has Officially Named the Disease Caused by the Novel Coronavirus as COVID-19. [(accessed on 11 February 2020)]; Available online: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>.
14. Di Gennaro F, Pizzol D, Marotta C, et al. Coronavirus Diseases (COVID-19) Current Status and Future Perspectives: A Narrative Review. *Int J Environ Res Public Health*. 2020;17(8):2690. Published 2020 Apr 14. doi:10.3390/ijerph17082690